

**TARJIMADAGI FRAZELOGIK BIRLIKLAR
(G.ORUELLNING "ANIMAL FARM" ROMANI VA UNING O'ZBEK TILIGA
TARJIMASI ASOSIDA)**

Pazliddinov Azizbek Nosirjon o'g'li

3 - bosqich talabasi

Turan International University

Namangan, O'zbekiston

Ilmiy rahbar: Iplina Antonina Aleksandrovna

PhD filologiya bo'yicha, professor v.b.

Turan International University

Namangan, O'zbekiston

Annotatsiya: Ushbu tadqiqotda Jorj Oruellning "Animal farm" asaridagi inglizcha idiomalarni Q. Bahriyevning "Molxona" tarjimasida o'zbek tiliga tarjima qilishda qo'llanilgan tarjima strategiyalari ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda Yevropa olimlari (Nyumark, Beyker), rus tilshunoslari (Fedorov, Komissarov) va o'zbek tarjima nazariyotchisi G'aybulla Salomovlarning o'rnatilgan tarjima nazariyalariga tayangan holda, tadqiqot frazeologik iboralarining til va madaniyat chegaralarida qanday ishlashini tahlil qiladi. Tahlil tarjima yondashuvlarini ikkita asosiy guruhga ajratadi: so'zma-so'z tarjima va funktsional ekvivalentlik. Tadqiqoti shuni ko'rsatadiki, "lead you astray," "turn black into white," "get beyond the letter D," "take to their heels," and "make a bolt for," kabi o'ziga xos idiomalarni batafsil o'rganish orqali, muvaffaqiyatli so'zma-so'z tarjima manba va o'rganilayotgan tillarda o'xshash kontseptual metaforalar va universal kognitiv tizimlar, xususan, fazoviy va rangga asoslangan metaforalar bo'lganda sodir bo'ladi. Biroq, agar nishon tilida mos frazeologik birliklar tuzilmalari mavjud bo'lmasa - ayniqsa tana a'zolari bilan bog'liq idiomalar yoki madaniyatga xos texnik metaforalar uchun - tarjimonlar ma'noni aniq yetkazishga ustuvorlik beruvchi izohlash va boshqa so'zlar bilan qayta bayon qilish strategiyalaridan foydalanishlari kerak. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, agar matn mazmunan mos tushunchalarga ega bo'lsa, so'zma-so'z tarjima asl matnning tasviriy ifodasi va hikoya ohangini saqlab qoladi. Biroq, tilga xos idiomalar madaniy moslashtirishni talab qilganda, dinamik ekvivalentlik (mazmuniy tarjima) zarur bo'ladi. Bu esa ko'pincha tushunarli bo'lish uchun ixchamlikdan voz kechilgan, kengaytirilgan tarjimalarga olib keladi. Ushbu tadqiqot madaniyatlararo idioma tarjimasining murakkabliklarini tushunishga yordam beradi va ingliz va o'zbek tillari o'rtasidagi badiiy tarjimada ma'no aniqligi va uslubiy moslik o'rtasidagi muvozanatni saqlash bo'yicha amaliy tushunchalarni taklif etadi.

Kalit so'zlar: idioma, so'zma-so'z tarjima, funktsional ekvivalentlar, metafora, idiomatizatsiya, tasodifiy madaniy uyg'unlik, dinamik ekvivalentlik.

Abstract: This study examines the translation strategies employed in rendering English idioms from George Orwell's "Animal Farm" into Uzbek in K. Bahriyev's

translation "Molxona". Drawing on established translation theories from European scholars (Newmark, Baker), Russian linguists (Fedorov, Komissarov), and Uzbek translation theorist Ghaybullat Salomov, the research analyzes how idiomatic expressions function across linguistic and cultural boundaries. The analysis categorizes translation approaches into two primary strategies: literal translation and functional equivalence. Through detailed examination of specific idioms such as "lead you astray," "turn black into white," "get beyond the letter D," "take to their heels," and "make a bolt for," the study reveals that successful literal translation occurs when source and target languages share conceptual metaphors and universal cognitive frameworks, particularly spatial and color-based metaphors. However, when target languages lack corresponding idiomatic constructions-especially for body-part idioms and culturally-specific technical metaphors-translators must employ explicitation and paraphrase strategies that prioritize semantic clarity over stylistic economy. The findings demonstrate that while literal translation preserves the vivid imagery and narrative tempo of the original text when conceptual alignment exists, dynamic equivalence becomes necessary when linguistic-specific idioms require cultural adaptation, often resulting in expanded translations that sacrifice conciseness for comprehensibility. This research contributes to understanding the complexities of cross-cultural idiom translation and offers practical insights into maintaining balance between semantic fidelity and stylistic authenticity in literary translation between English and Uzbek.

Keywords: *idiom, literal translation, functional equivalents, metaphor, idiomatization, fortuitous cultural alignment, dynamic equivalence.*

KIRISH

Ma'lumki, idiomlar o'z tarkibidagi so'zlarning to'g'ridan-to'g'ri ma'nosidan umumiy ma'nosini chiqarib bo'lmaydigan to'plam yoki iboralar, shuningdek, har qanday tilning muhim tarkibiy qismi bo'lib, unga boylik, murakkablik va ifodalilik qo'shadi. Ular yozuvchilarga qiyin tushunchalar, his-tuyg'ular va madaniy qadriyatlarni aniq va o'ziga xos tarzda ifodalash imkonini beradi. Idiomalarni to'g'ri qo'llash ham grammatik aniqlikni, ham ularning madaniy va kontekstual ma'nolarini to'liq anglashni talab qilganligi sababli, ularni o'zlashtirish ba'zan til malakasining ko'rsatkichi sifatida ko'riladi.

Shu sababli, idiomalarni tarjima qilish juda qiyin, chunki ularning ma'nolari madaniy jihatdan o'ziga xos va ba'zida boshqa tillarda to'g'ridan-to'g'ri tarjimalari yo'q. Odatda, so'zma-so'z tarjima ko'zlangan ma'noni bera olmagan uchun ma'noni buzadi yoki yo'qotadi. Tarjimonlar tilda madaniy jihatdan mos iboralarni topish uchun idiomalarni so'zma-so'z emas, balki ularning majoziy va kontekstga oid ma'nolari nuqtai nazaridan baholashlari kerak. Har bir tarjimonning tanlovi nafaqat ularning tilni yaxshi bilishini, balki uslubiy ohang va madaniy o'ziga xosliklardan xabardorligini ham ko'rsatadi. Shu sababli, turli asarlarda idiomalarning qanday tarjima qilinganligini o'rganish tarjima texnikasi, madaniy moslashuv va asl muallifning maqsadini saqlab qolish kabi muhim tushunchalarni beradi.

Idiomalarni o'rganish Yevropa olimlarining qiziqishini ko'p yillar mobaynida o'ziga tortgan va ularning tarjimasi bu iboralarning madaniy, lingvistik va uslubiy ahamiyatiga alohida e'tibor berishgan. Frazeologik iboralar tarjima nazariyasi doirasida Piter Nyumark o'zining “ Tarjima darsligi” kitobida va Mona Beyker “ Boshqa so'zlar bilan aytganda: Tarjima bo'yicha kurs kitobi” kitoblarida ko'rib chiqilgan. Ularning ta'kidlashicha, idiomalar tillar bo'ylab to'g'ri ko'rsatish uchun eng qiyin lingvistik elementlardan biridir. Ularning asarlarida madaniy ekvivalentlik va uslubning moslashuvi to'g'ri va organik tarjimalar yaratish uchun qanchalik muhimligini ta'kidlaydi. Ko'plab yevropa tilshunoslarning fikricha, iboralar jamiyatning umumiy tajribasi va dunyoqarashini aks ettiradi va shuning uchun tarjima qilishda ularni ehtiyotkorlik bilan saqlash kerak.

Aynan shu tarzda rus tarjima nazariyotchilari va tilshunoslari idiomalarning ruscha muqobili bo'lgan frazeologik birliklarni o'rganishga katta hissa qo'shdilar. Buni A.V.Fyodorov “ Vvedenie v teoriyu perevoda” [1953] (“ Tarjima nazariyasiga kirish ”) va V.N.Komissarov “ Teoriya perevoda (lingvisticheskiye aspekty)” (“ Tarjima nazariyasi: lingvistik jihatlar ” [1990] kabi olimlar ta'kidlaganlar. Ularning fikricha, tarjimonning idiomalarning tilshunoslik (lingvistik) va til tashqarisidagi (ekstralingvistik) ma'nolarini anglay olish qobiliyati hamda maqsadli til ularga mos keluvchi ekvivalentlarni topish mahorati nihoyatda muhimdir. Rus frazeologiyasi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar esa idiomalar til va madaniyat o'rtasidagi ko'priq vazifasini bajarishini yanada mustahkamlab, ularning milliy va madaniy bo'yoqdorligini alohida ta'kidlab o'tgan.

O'zbekistonda tarjima nazariyasining mashhur peshqadamlaridan biri bo'lmish G'aybulla Salomov tarjimini o'rganish, jumladan, idiomalar va boshqa frazeologik elementlarni tarjima qilish bilan bevosita aloqador bo'lgan. “Maqol va iboralar tarjimasi” [1961], “Til va tarjima” [1966] va “Tarjima nazariyasi asoslari” (“Tarjima nazariyasi asoslari”), [1990] kabilar matal, idioma va majoziy iboralarni bir tildan boshqa tilga muvaffaqiyatli tarjima qilishni tushunishning nazariy asoslarini yaratgan asosiy asarlari . Salomov idiomalarni tarjima qilishda ularning lisoniy ma'nosi bilan bir qatorda madaniy va emotsional o'zagini ham saqlab qolish muhimligini ta'kidladi. Ingliz va o'zbek tillari o'rtasida og'zaki (so'zlashuv) idiomalarni tarjima qilishdagi qiyinchiliklarni o'rganayotgan zamonaviy o'zbek olimlari uchun uning asari hali ham foydali boshlang'ich manba bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot usullari.

Qiyosiy va tavsiflovchi sifat texnikasi idiomalarning lingvistik shakli va madaniy kontekstini chuqur tahlil qilish imkonini berganligi sababli, bu tadqiqot uchun yetarli bo'ldi. Manba va maqsadli matnlarni qarama-qarshi qo'yish orqali tarjimada ma'no, metafora va ohang qanday yo'qolgan, o'zgartirilgan yoki saqlanib qolganligini ko'rish mumkin. Kognitiv lingvistik nazariyalar (kontseptual metaforalar kabi) va tarjima strategiyalari (masalan, dinamik ekvivalentlik) nuqtai nazaridan, sifatli usul tarjimon qarorlarini, shu jumladan, qachon so'zma-so'z tarjima yoki funksional ekvivalentlardan foydalanishni talqin qilish imkonini berdi. Frazeologik birliklar turli til tizimlarida qanday ishlashini tushunish uchun statistik tahlil emas, balki izohli tahlil qilish kerak, chunki ular madaniy va semantik jihatdan boy iboralardir.

Tahlil va natijalar.

Tadqiqotimiz mavzusi bo‘lgan G.Oruellning [2016] “ Hayvonlar fermasi ” kitobidagi idiomalarning misollarini keltiramiz va ular Q.Bahriyevning “ Molxona ” kitobining o‘zbek tiliga tarjimasi [2019] asarida qanday ifodalanganligi hamda manba va tarjima matnlarida qanday ishlashini ko‘rib chiqamiz. Romanda topilgan idiomalarni so‘zma-so‘z tarjima yoki funksional ekvivalent ekanligiga qarab ikki toifaga bo‘lish mumkin.

No argument must lead you astray [p.9]	Сизларни ҳеч қандай ғайри фикрлар йўлдан адаштирмасин [p.7]
--	---

Shunday qilib, ilohiy va madaniy ohang (mazmun) bilan mustahkamlangan so‘zma-so‘z tarjimaning yaxshi namunasi bu “lead you astray” iborasining “Сизларни ҳеч қандай ғайри фикрлар йўлдан адаштирмасин” tarzida tarjima qilinishidir. Bu yerdagi manba iborasi yo‘l metaforasini ishlatadi, bunda maqsadlarga erishish yo‘ldan borish va adashishni esa to‘g‘ri yo‘ldan og‘ish sifatida ko‘riladi. Ushbu makoniy metafora o‘zbek tilidagi tarjimada “йўлдан адаштирмоқ” ifodasi orqali saqlab qolingani bo‘lib, u maqsadli tilda aniq va tushunarli ibora hisoblanadi. Shunisi e‘tiborga loyiqki, tarjimon noto‘g‘ri mulohazalarning mavhum g‘oyasini to‘g‘ridan-to‘g‘ri bog‘lash uchun “fikr” (g‘oya/taxmin) dan foydalanadi. Bu kichik tushuntirish tarjimaning so‘zma-so‘z ta’sirchanligini kamaytirish o‘rniga takomillashadi. Bu yerda islomiy uslubning keng ko‘lamli jozibadorligini oshiradi ya’ni “yo‘l” g‘oyasi axloqiy tarbiya va axloqiy hayotning diniy ma’nolarini anglatib, siyosiy allegoriyaga yanada chuqurroq ma’no beradi. Ushbu misoldan ko‘rinib turibdiki, so‘zma-so‘z tarjima eng yaxshi natijani manba frazeologik birligining tushunchaviy metaforasi ikki tilda ham mavjud bo‘lib, u o‘xshash yoki yanada boyroq ma’no aloqalariga ega bo‘lgan hollarda beradi. Bunday hodisani “madaniy uyg‘unlikning to‘qnashuvi” deb atash mumkin.

The others said of Squealer that he could turn black into white [p.15]	Кимдир Қичқироқ ҳақида бу оқни қора, қорани оққа айлантира олади, деб айтган эди. [p.12]
--	--

“Qorani oqqa aylantirish” idiomasi shakl va ma’no tillar o‘rtasida muvaffaqiyatli so‘zma-so‘z tarjimaning yorqin namunasi. Ajoyib rangl metaforasi orqali Qichqiroqning asl matndagi “qorani oqqa aylantirish” qismi uning aldamchi ritorika va tashviqot qobiliyatini o‘zida mujassam etgan. So‘zma-so‘z tarjima orqali o‘zbek tilidagi versiyada “Qichqiroq oqni qora, qorani oqqa aylantirtira oladi” metaforasi hayratlanarli darajada aniqlik bilan saqlanib qolgan. Bu yutuq ko‘plab madaniy kontekstlarda uchraydigan umumiy tushunchaviy asos natijasidir: oqning haqiqat bilan, qoraning esa yolg‘on bilan ramziy bog‘lanishi. Bu misol frazeologik iboralar tabiatan tillararo to‘g‘ridan-to‘g‘ri o‘tkazishga imkoni yo‘q degan g‘oyani rad etadi. U umumiy tushunchaviy o‘xshashliklarga asoslangan idiomalar ko‘pincha tushunarlilik yoki tabiiylikni yo‘qotmasdan so‘zma-so‘z tarjimaga imkon berishini ko‘rsatadi.

Boxer could not get beyond the letter D [p.27]	Боксёр бор-йўғи Г ҳарфигача борди [p.24]
--	--

Bokschining savodxonligi pastligini ifodalovchi “get beyond the letter D” frazeologik iborasi jismoniy yutuq sifatida o’rganishning metaforasini saqlab, “Боксёр бор-йўғи Г ҳарфигача борди” ga aylanadi. Bu yerda bilimni oshirish oldinga siljish bilan tenglashtiriladi va cheklovlar davom eta olmaslik sifatida namoyon bo’ladi. O’zbek tilidagi “bormoq” fe’li ingliz tilidagi “get” fe’li bilan bir xil metaforik kengaytmalarga ega bo’lgani uchun iboraning majoziy ma’nosi aniq ko’chirilishi mumkin. “bor-yo’g’i” so’zini qo’shish orqali tarjimon nutq uslubini saqlab qolish uchun e’tibor ko’rsatadigan kichik funktsional o’zgarishlarni amalga oshiradi va shu bilan birga mumkin bo’lgan yo’qotilishini qoplash uchun kuchaytiruvchi vazifasini bajaradi. Kognitiv lingvistik tadqiqotlar shuni ko’rsatadiki, bu fazoviy metafora bir nechta til oilalarida ishlaydi va uni madaniy vositalarsiz osongina o’tkazish mumkin. Bu misol universal kognitiv jarayonlar va jismoniy tajribaga asoslangan frazeologik birliklar qanday qilib manba va maqsad tillari o’rtasidagi tipologik farqga qaramay, tez-tez so’zma-so’z tarjima qilishga imkon berishini ko’rsatadi va tarjimonlarga tarjima yondashuvini tanlashda ishonchli bashorat qilish mezonlarini beradi.

They gave up trying to defend themselves and took to their heels [p.18]	Улар ўзларини бир йўлини қилиб қутқаришга ва қочиб қолишга ҳаракат қилишлари зарурлигини тушунишди. [p.15]
---	--

“Take to their heels” iborasining tarjimasi tillar o’rtasida tanaga oid idiomalarni o’girishda yuzaga keladigan qiyinchiliklarni va to’g’ridan-to’g’ri ekvivalent topilmaganda tarjimonlar qo’llaydigan kompensatsiya usullarini ko’rsatib beradi. Ingliz tilidagi bu ibora qo’rquvdan qochishni metonimik uslubda tasvirlaydi - bu yerda “heel” (tovon) so’zi qochish harakatining o’rnini bosadi. Biroq bu qisqa va harakat bilan to’ldirilgan ibora o’zbek tilidagi “Улар ўзларини бир йўлини қилиб қутқаришга ва қочиб қолишга ҳаракат қилишлари зарурлигини тушунишди” kabi keng kognitiv tuzilmaga aylanadi. Bu o’zgarish jismoniy tasvirdan aqliy jarayonga - jonli harakatdan mantiqiy fikrlashga o’tishni anglatadi va badiiy ohangda sezilarli o’zgarish yuzaga keladi. Ma’noni aniq yetkazish uchun uch so’zlik ibora o’n ikki so’zga cho’ziladi, bu esa asl matnning ixchamligi va bevositaligiga putur etkazadi. Tarjimonning bu ongli qaror qabul qilishi shuni ko’rsatadiki, “tovonlariga turib ketishdi” kabi so’zma-so’z tarjima muloqot o’rniga ma’no noaniqligiga olib keladi, chunki o’zbek tilida to’satdan qochishni ifodalovchi tanaga oid mos ibora mavjud emas.

Muvofiqlik shundaki, kitobxonlar Orwellga hayvonlarning xulq-atvorini tasvirlashga yordam beradigan jonli jismoniylikni yo’qotib, o’z tushunchalariga ko’proq tayanishadi. Bu misol Nida dinamik ekvivalentlik deb atagan tushunchaga ishora qiladi, bu tilga xos iboralar maqsadli tillarda kontseptual ekvivalentlarga ega bo’lmaganda, tarjimonlar semantik mazmunni stilistik shakldan ustun qo’yishlari, boshqa o’lchamga ega bo’lish uchun bir o’lchovdan voz kechishlari kerakligini ko’rsatadi.

...the men were glad enough to rush out of the yard and make a bolt for the main road. [p.35]	одамлар тўдалашиб ташқарига отилдилар ва катта йўл томон шошилдилар [p.31]
---	--

“Make a bolt for the main road” iborasi o‘zbek tiliga “одамлар тўдалашиб ташқарига отилдилар ва катта йўл томон шошилдилар” tarzida tarjima qilinganda sezilarli o‘zgarishga uchraydi. Bu esa texnik yoki tarixiy ma’noga ega metaforalar madaniy moslashtirishni talab qilishini yaqqol ko‘rsatadi. Ingliz tilidagi “bolt” so‘zi birgina leksemada keskin, nazoratdan chiqqan qochish harakatini ifodalaydi; u mexanik tasvirlardan (masalan, boltning to‘satdan chiqib ketishi) dan kelib chiqqan. Bu siqilgan ma’no o‘zbek tilidagi tarjimada ketma-ket uch harakatga bo‘linadi: shoshilish, o‘zini tashqariga otish va to‘dalashish. Ushbu parafraz (mazmuniiy qayta ifoda) asl idiomaniing texnik aniqligi va bir butun obrazlilik (gestalt) yo‘qolishini qoplashga intiladi. Buning uchun “otilmoq” fe‘li tanlangan bo‘lib, u tez va zo‘r kuch bilan harakatlanish hissini saqlab qoladi

Ma’noga asoslangan tarjima ba’zan qo‘shni matn birliklari bo‘yicha ma'lumotni qayta taqsimlashni talab qiladiganligi sababli, tarjimonning “birgalikda to‘planish” ni maxsus belgilash haqidagi qarori ingliz iborasida mavjud bo‘lmagan, lekin kengroq hikoya kontekstida mavjud bo‘lgan ma'lumotni qo‘shadi. Rasmiy ekvivalentlikdan chetga chiqishiga qaramay, ushbu izohlash usuli bosim ostida yuz berayotgan tartibsiz chekinishni ifodalash kabi kommunikativ maqsadga xizmat qiladi. Tarjimaning nisbiy so‘zlashuvida (sakkiz so‘zga qarshi uchta so‘z) umumiy naqshni ko‘rish mumkin: tarjimalar ma’noni idiomatizatsiya orqali siqish emas, balki tavsif orqali olish uchun kengaytiriladi, agar maqsadli tillarda madaniyatga xos idiomalar uchun leksiklashtirilgan ekvivalentlar mavjud bo‘lmasa. Ushbu holat tahlili shuni ko‘rsatadiki, frazeologik birliklarga boy manba matnlar mos ekvivalent iboralarga ega bo‘lmagan maqsad tillarga tarjima qilinganda, idiomalarning zichligi ko‘pincha kamayadi. Bu hodisa uzoq adabiy asarlarda bayon tempi va uslubiy uyg‘unlikni saqlab qolish uchun o‘z ta’sirini ko‘rsatadi.

XULOSA

Yuqoridagi tahlil asosida ba’zi muhim xulosalar chiqarish mumkin.

Tadqiqotning birlamchi xulosalari shuni ko‘rsatadiki, til shakli, mazmuni va madaniy kontekst o‘rtasidagi bog‘liqlik asosan idiomalarning ingliz va o‘zbek tillariga qanchalik yaxshi tarjima qilinishini belgilaydi. Tadqiqotga ko‘ra, ikki tilning idiomalarida qo‘llanilgan konseptual metaforalar o‘xshash bo‘lsa, so‘zma-so‘z tarjima ham ma’no, ham stilistik elementlarni samarali saqlab qolishi mumkin. Bu shuni ko‘rsatadiki, ba’zi idiomalar universal kognitiv modellarga asoslangan bo‘lib, ular majoziy bo‘lsa ham, tillar bo‘ylab osongina o‘tkaziladi. Tadqiqot shuningdek, so‘zma-so‘z tarjima asl tilning emotsional va estetik ta’sirini saqlab qolishi va tarjima qilingan materialning o‘xshash darajada uyg‘unlik va ekspressivlikka ega bo‘lishini kafolatlashiga ham urg‘u beradi.

Shu bilan birga, tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, tarjimonlar tez-tez moslashish taktikasini idiomalar manba til madaniyatiga singib ketganda yoki maqsadli auditoriya uchun begona bo‘lgan tasvirlarga tayanganlarida qo‘llashadi. Idiomaniing aniq shakli o‘rniga mo‘ljallangan ma’noni ifodalash uchun bu usullarga tushuntirish, qayta ifodalash va qayta so‘zlash kiradi. Garchi bu o‘zgarishlar uzun yoki kamroq frazeologik so‘zlarga olib kelishi mumkin bo‘lsa-da, ular tarjimaning ravshanligi va ta’sirchanligini aloqa vositasi sifatida saqlaydi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, o‘qilishi va to‘g‘riligi o‘rtasidagi muvozanatni saqlash ko‘p jihatdan tarjimonning sezgiriligiga va ikkala til tizimini bilishiga bog‘liq.

Natijada, tadqiqot shuni ko'rsatadiki, idiomalarni tarjima qilish nafaqat til mashqi, balki ikkala tilning metafora tizimini bilishni talab qiladigan madaniy va kognitiv faoliyatdir. Muvaffaqiyatli tarjima uchun qachon funktsional o'zgartirish talab qilinishini va qachon so'zma-so'z ifodalash mumkinligini aniqlash muhim ekanligini tasdiqlaydi. Umuman olganda, tadqiqot tushunarli, tabiiy va stilistik jihatdan to'g'ri bo'lgan frazeologik bayonotlarning tarjimalarini yaratishda kontseptual va madaniy ekvivalentlik qanchalik muhimligini ta'kidlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Baker, M. (1992). In other words: A coursebook on translation. London: Routledge.
2. Newmark, P. (1988). A textbook of translation. London: Prentice Hall.
3. Orwell, G. (2016) Animal Farm, - The University of Adeliade Library. – 108 p.
4. Комиссаров, В. Н. (1990). Теория перевода (лингвистические аспекты). Москва: Высшая школа
5. Оруелл, Ж. (2019) Молхона – Тошкент : Nihol – 100 б
6. Саломов, Ғ. (1961). Мақол ва идиомалар таржимаси [Translation of proverbs and idioms]. Тошкент: Ўзбекистон Давлат Нашриёти.
7. Саломов, Ғ. (1966). Тил ва таржима. Тошкент: Фан Нашриёти.
8. Саломов, Ғ. (1990). Таржима назарияси асослари. Тошкент: Ўзбекистон Давлат Университети Нашриёти
9. Фёдоров, А. В. (1953). Введение в теорию перевода. Москва: Издательство Литературного института.